

Aardkundig monument Grebbeberg

De Grebbeberg is de zuidelijke punt van een tientallen meters hoge stuwwalrug, die in een boog van Amersfoort naar Rhenen loopt. Deze stuwwal is zo'n 150.000 jaar geleden gevormd door honderden meters dik landijs dat langzaam van Scandinavië naar Nederland "stroomde". Ooit liep de stuwwal nog verder naar het zuiden om vervolgens weer naar het noorden om te buigen en aan te sluiten op de stuwwal van Ede - Wageningen.

Door het woeste water van de Rijn werd de zuidelijke punt van de stuwwalboog langzamerhand weggeslagen en naar zee getransporteerd. Wat overbleef was een zeer steile helling voor Nederlandse begrippen. We denken immers vaak dat Nederland zo plat is als een pannenkoek. Via een bielzen trap kunnen we de steile helling beklimmen en bij goed weer boven van een prachtig uitzicht over het rivierengebied genieten.

Aardkundige waarde: Stuwwalgebied met stuwwal (helling)

Omgeving: Deze helling van een stuwwal ligt aan de zuidflank van de Utrechtse Heuvelrug. Het is een steil oprijzende helling vanaf het dal van de Rijn. Het stuwwalgebied ligt hierdoor op de grens met het rivierengebied.

Landgebruik: De Grebbeberg is een bebost gebied. Op de Grebbeberg is een vroegmiddeleeuwse walburcht te vinden. Aan de voet van de Grebbeberg liggen een militaire verdedigingslinie en De Blauwe Kamer, een natuurontwikkelingsgebied met veel rivierdynamiek.

Aardkundig monument/route:

De Grebbeberg is uniek. De steil oprijzende helling van de Utrechtse Heuvelrug vormt een groot contrast met het dal van de Rijn. De Utrechtse Heuvelrug is gevormd tijdens de ijstijd en is later door de rivier van vorm veranderd. Als gevolg van de erosieve werking van het riviersysteem van de Rijn is de oorspronkelijke verbinding tussen de Utrechtse Heuvelrug en de stuwwal van Ede-Wageningen verbroken. De steile helling van de Grebbeberg is het zichtbare resultaat van dit proces.

De Grebbeberg kent met name aan de rivierzijde steile tot zeer steile hellingen, wat voor Nederland bijzondere milieuomstandigheden met zich meebrengt. Daartoe behoort erosie en een extra warm microklimaat vanwege de ligging op het zuiden. Hierdoor komt plaatselijk een bijzondere flora voor.

Kenmerkendheid/Aardkundige betekenis:

De Grebbeberg is een schoolvoorbeeld van een stuwwal met een steile helling. Het laat duidelijk de verschillende fases van de vorming van het landschap zien.

Zie verder: http://www.aardkundigewaarden.nl/aardkundigemonumenten/detailpagina.php?tuin_ID=189

Aardkundig monument Plantage Willem III

Het karakter van de tabaksplantage is grotendeels verdwenen. Wel heeft het Utrechts Landschap intussen de resterende gammele tabaksschuur gerestaureerd.

Aardkundige waarde: Stuwwalgebied met sneeuwsmeltwaterdal.

Omgeving: Plantage Willem III is een voormalige tabaksplantage gelegen bij Elst, op de zuidflank van de Utrechtse Heuvelrug. Het terrein wordt gekenmerkt door opvallende hoogteverschillen. In het licht hellende landschap zijn enkele dalen te zien. Deze dalen zijn ontstaan in de laatste ijstijd. Smeltende sneeuw heeft toen op de hele Utrechtse Heuvelrug dalen uitgesleten. De dalen op Plantage Willem III zijn hiervan een duidelijk voorbeeld.

Landgebruik: Aan het einde van de 16e eeuw bestond de Utrechtse Heuvelrug bij Elst voornamelijk uit uitgestrekte heidevelden. Vanaf het midden van de 17^e eeuw begon de tabaksteelt zich over de Heuvelrug te verspreiden. In 1853 werd de tabaksplantage Plantage Willem III gesticht. Het landschap werd hier rond die tijd mede bepaald door het grote aantal tabaksschuren. Aan het begin van de 20e eeuw was de tabakcultuur over haar hoogtepunt. In 1930 werd de plantage geheel omgezet in fruitteelt. Vanaf 1995 is Plantage Willem III in eigendom van Stichting het Utrechts Landschap.

Aardkundig monument/route:

Ja. Op Plantage Willem III is een sneeuwsmeltwaterdal uit de laatste ijstijd te bezichtigen, dankzij het open terrein. Daarom heeft provincie Utrecht het smeltwaterdal en haar directe omgeving in 2000 tot aardkundig monument benoemd.

Kenmerkendheid/Aardkundige betekenis:

De aardkundige betekenis van het gebied is hoog, omdat het sneeuwsmeltwaterdal de processen die horen bij een ijstijd goed laat zien.

Ook de landschappelijke variatie is groot in dit gebied, omdat de plantage grenst aan het rivierengebied en aan de Utrechtse Heuvelrug.

Zie verder: http://www.aardkundigewaarden.nl/aardkundigemonumenten/detailpagina.php?tuin_ID=191